

FIȘE TEHNICE

TEXTUL EPIC

DEFINIȚIE: este opera literară bazată pe narațiune în care autorul își exprimă gândurile, atitudinile și sentimentele în mod indirect, prin intermediul acțiunii relatate de către narator și al personajelor.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Instanțele comunicării narrative sunt naratorul și personajele care participă la realizarea acțiunii;
- ✓ Structura textului epic este predominant narativă, prezentând o succesiune de întâmplări ce creează un fir narativ, caracterizat prin unitate compozițională și bazat pe relația cauză-efect;
- ✓ Secvențele narrative, identificate în textul epic, sunt legate prin anumite procedee: înlănțuirea, alternanța, inserția, privirea retrospectivă;
- ✓ Acțiunea textului epic este organizată pe momentele narațiunii sau etapele acțiunii;
- ✓ Timpul și spațiul acțiunii pot fi reale sau imaginare. Indicii de timp stabilesc succesiunea și durata întâmplărilor. Indicii de spațiu fixează locul unde se desfășoară acțiunea;
- ✓ Conflictul ce declanșează faptele, evenimentele sunt exterioare și interioare. Conflictul presupune tensiune, frământare între concepțiile, trăirile, atitudinea aceluiași personaj (conflict interior) sau o ciocnire, o polemică între două sau mai multe personaje (conflict exterior);
- ✓ Modurile de expunere specifice sunt: narațiunea, dialogul, descrierea, monologul.

TEXTUL LIRIC

DEFINIȚIE: textul literar în care autorul își exprimă sentimentele, gândurile și emoțiile în mod direct.

TRĂSĂTURI/PARTICULARITĂȚI:

✓ VOCEA POETICĂ:

a) prezența vocii poetice este marcată prin:

- formele verbale și pronominale la pers. I/a II-a
- verbe la imperativ
- substantive în vocativ
- semne de punctuație specifice (?, !, ..., -)

b) ipostaza vocii poetice: contemplator/ admirator/ îndrăgostit/ mărturisitor/ confesor/ ființă meditativă/ revoltat/ căutător al unui ideal/ gânditor etc.

c) sentimentele exprimate de vocea poetică: de dragoste, admirație, bucurie, entuziasm, fericire, nostalgie, regret, melancolie, mulțumire, etc.

✓ NOTA DE SUBIECTIVITATE dezvăluie viziunea unică despre lume

✓ NOTA DE LIRISM redată prin imaginile artistice variate: auditive, olfactive, vizuale, dinamice

✓ LIMBAJUL SUGESTIV ȘI EXPRESIV creat pe baza figurilor de stil

✓ MODURILE DE EXPUNERE SPECIFICE: monologul liric (adresat/interiorizat); descrierea

✓ MUZICALITATEA LIMBAJULUI asigurată prin elementele de prozodie (rimă, ritm, măsura versurilor).

TEXTUL DRAMATIC

DEFINIȚIE: textul dramatic este acea operă literară destinată reprezentării scenice. De aceea, opera dramatică impune anumite limite privind amploarea în timp și spațiu a acțiunii.

TRĂSĂTURI:

✓ Ideile și sentimentele autorului sunt transmise indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor. *Intervenția directă* a autorului se realizează prin *didascalii*;

- ✓ Textul dramatic se realizează în plan textual prin:
 - *dialog*;
 - *monolog dramatic*.
- ✓ Textul dramatic este organizat în: acte, scene, tablouri, replici;
- ✓ Acțiunea se dezvoltă în jurul *conflictului dramatic* ce surprinde moravurile unor tipuri umane sau reflectă situații neașteptate;
- ✓ *Dialogul* este modul de expunere principal, textul dramatic fiind alcătuit din replicile personajelor. Poate fi prezent și monologul.
 - Prezența mărcilor *adresării directe* (interjecții, vocative, verbe la imperativ);
 - Amploarea acțiunii în *timp și spațiu este limitată*.

DESCRIEREA LITERARĂ

DEFINIȚIE: opera literară, în proză sau în versuri, de tip tablou sau de tip portret, în care sunt zugrăvite trăsăturile generale, particulare, specifice ale unui peisaj, fenomen, personaj.

TRĂSĂTURI:

- ✓ reprezintă o percepție particulară asupra tabloului/ personajului, fără pretenție de adevăr;
- ✓ punctarea contextului spațio-temporal;
- ✓ prezentarea fenomenului dintr-o anumită perspectivă descriptivă: plan apropiat/depărtat; pe o axă verticală: sus/jos; panoramă/detaliu, etc.;
- ✓ creează imagini artistice variate;
- ✓ modul de expunere dominant: descrierea;
- ✓ sunt transmise emoții, impresii, trăiri printr-un limbaj plastic/expresiv (figurile de stil);
- ✓ îndeplinește variate funcții: funcție decorativă, explicativă, poetică, simbolică;
- ✓ utilizarea grupului nominal (substantiv însoțit de adjectiv) în mod frecvent, cu scopul de a caracteriza obiectul;
- ✓ absența verbului, iar atunci când este folosit are sens figurat/conotativ; verbul se află la timpul prezent și imperfect pentru a simboliza continuitatea;
- ✓ nota de subiectivitate, originalitate-impresie generală degajată de obiect.

TEXTUL EXPLICATIV

DEFINIȚIE: Textul explicativ oferă informații care au rolul de a clarifica, de a răspunde la o anumită întrebare, formulată în mod clar sau nu.

Exemple de texte explicative: enciclopedii, texte din manuale, prospecte, pagina de dicționar, definiții, instrucțiuni de utilizare a unui produs etc.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Oferă explicații în legătură cu un fenomen, fapt etc.;
- ✓ Exprimarea este clară, tonul neutru;
- ✓ Lexicul aparține unui anumit domeniu;
- ✓ Este utilizat timpul prezent și formele pronominale de persoana a III-a.

TEXTUL ARGUMENTATIV

DEFINIȚIE: Textul argumentativ este textul prin care se susține o părere, un punct de vedere în legătură cu un anumit subiect, o afirmație.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Din punct de vedere structural, textul argumentativ conține: **ipoteza** (opinia ce urmează să fie demonstrată), **argumentele** prin care se susține opinia, ilustrate prin exemple, **concluzia**, care reia și întărește ipoteza;
- ✓ Prezența conectorilor/indicatorilor de argumentare, precum: *în opinia mea, consider că, părerea mea este că, sunt de părere că; în primul rând, în al doilea rând, un prim argument este; pentru că, deoarece, de aceea, în plus, prin opoziție cu, chiar dacă, în ciuda; în concluzie, prin urmare etc.*

TEXTUL NONLITERAR

DEFINIȚIE: Textul nonliterar este rezultatul observării realității și al transformării acesteia în informații, având scop informativ.

Exemple de texte nonliterare: texte de lege, ghiduri turistice, anunțul, afișul, reclama, prospecte, instrucțiuni de montare/utilizare a aparatelor, articolul de revistă, descrierea științifică etc.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Se raportează la aspecte din realitate, adevărate, are caracter nonficțional;
- ✓ Are scop informativ, persuasiv;
- ✓ Este folosit aspectul corect, îngrijit al limbii;
- ✓ Cuvintele sunt folosite cu sens propriu/denotativ;
- ✓ Se caracterizează prin obiectivitate, claritate.